

Sygn. akt II S 11/24

POSTANOWIENIE

Dnia 4 marca 2024 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

przewodniczący: SSA Jarosław Mazurek (sprawozdawca)

sędziowie: SSA Agata Regulska

SSA Bogusław Tocicki

po rozpoznaniu skargi pełnomocnika pokrzywdzonej J. Z. z dnia 12 grudnia 2023 r.

na naruszenie prawa do rozpoznania bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę (...) pod sygnaturą (...)

na podstawie art. 12 ust. 2 i 3 oraz art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tj. z dnia 2 sierpnia 2023 r. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725)

postanowił:

I. stwierdzić, że w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę (...) pod sygnaturą (...) nastąpiła przewlekłość, przez co naruszone zostało prawo J. Z. do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,

II. zalecić podjęcie przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności zmierzających do zakończenia postępowania w postaci :

1. przesłuchania w charakterze świadka lub podejrzanego P. M.,

2. przesłuchania w charakterze świadka lub podejrzanego A. M. (1),

3. pozyskanie odpisów wyroków: Sądu Okręgowego we Wrocławiu w sprawie sygn. akt X GC 478/20 oraz Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu sygn. akt I Aga 397/22, wraz z pisemnym uzasadnieniem

- w terminie dwóch miesięcy,

III. zwrócić skarżącej wniesioną opłatę od skargi w wysokości 200 zł.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 12 grudnia 2023 r pełnomocnik pokrzywdzonej J. Z. adw. H. K. wniosła do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę (...) pod sygnaturą (...), wnosząc o stwierdzenie przewlekłości wymienionego postępowania oraz wnosząc o zlecenie prokuraturze prowadzącej wykonanie odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie celem doprowadzenia do zakończenia etapu postępowania przygotowawczego w sprawie.

W odpowiedzi na skargę Prokurator (...) pismem z dnia 15 lutego 2024 r. wniósł o jej oddalenie jako niezasadnej, gdyż nie doszło do zawinionej przewłoki w prowadzonym postępowaniu.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zważył, co następuje.

W sprawie bezsporne są następujące fakty. W dniu 19 lipca 2022r. pełnomocnik pokrzywdzonej adw. H. K. złożyła zawiadomienie o zaistniałym przestępstwie, które wpłynęło do Prokuratury (...) w dniu 29 lipca 2022 r. z Prokuratury (...) we W.. Do chwili obecnej wszczęte w dniu 8 grudnia 2022 r. postępowanie przygotowawcze – śledztwo o sygnaturze (...) nie zostało zakończone, upłynął też termin końcowy śledztwa, a w aktach sprawy brak decyzji procesowej o jego przedłużeniu. Dodać należy, że skarżąca w zawiadomieniu o możliwości popełnienia przestępstwa w zawiadomieniu wnioskowała o przesłuchanie 6 osób wskazując ich dane adresowe jak również do zawiadomienia dołączył szereg dokumentów wskazujących na zaistnienie przestępstwa doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 650.000 zł na szkodę J. Z.. Podnieść należy, że dołączono kilkaset stron dokumentów, które obecnie znajdują się w tomie I i II akt sprawy (bez numeracji porządkowej). Dopiero 30 sierpnia 2022r. przyjęto ustne zawiadomienie o przestępstwie od J. Z., która w obszernych zeznaniach (8 stron protokołu) przedstawiła okoliczności zgłoszonego przestępstwa – przestępstw. Akta śledztwa zawierają także tom III (również bez numeracji stron), w którym odnotować należy szereg dokumentów dotyczących sprawy, a następnie w końcowej części tego tomu postanowienie prokuratora Prokuratury (...) o wszczęciu śledztwa z 8 grudnia 2022r., zarządzenie z 8 grudnia 2022r. o powierzeniu śledztwa w całości Komisariatowi Policji W., pisma prokuratora do Sądu Okręgowego we Wrocławiu Wydział Gospodarczy o wypożyczenie akt postępowania X GC 478/20. Następnie wezwania wystosowane 14 czerwca 2023 roku o wezwanie celem przesłuchania w charakterze świadka P. M., L. K., K. Ł., A. M. (1), spośród których to czynności zdołano zrealizować tylko jedną, to jest w dniu 13 lipca 2023 roku przesłuchano K. Ł.. Dalej w aktach znajduje się postanowienie o przedłużeniu śledztwa do 26 września 2023 roku, zalecenie przesłuchania świadka P. M. i A. M. (1) 4 grudnia 2023 roku, postanowienie o przedłużeniu śledztwa do 7 grudnia 2023 roku, postanowienie o przedłużeniu śledztwa do 8 lutego 2024r. W toku postępowania wystąpiono także do Sądu Okręgowego we Wrocławiu o wyrażenie zgody na zwolnienie z tajemnicy bankowej banku (...) (...)i takowe zwolnienie pozyskano. W dniu 11 grudnia 2023r. pozyskano informację Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu – Wydział Cywilny, że akta sprawy z powództwa J. Z. przeciwko (...) sp. z o.o. w B. zostały przekazane do Sądu Najwyższego wraz ze skargą kasacyjną strony pozwanej. Pod koniec akt załączono wydruk z systemu informatycznego P. dotyczący L. K., P. M., A. M. (1). W końcowej części tomu III znajduje się potwierdzenie odebrania przesyłki przez A. M. (1) z adresu „W. ul.”. Ostatnia nieponumerowana strona tomu III zawiera wystąpienie do Sądu Najwyższego o wypożyczenie akt sprawy X GC 478/20 przesłanych wraz z kasacją do Sądu Najwyższego – bez odpowiedzi.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Celem skargi jest zrehabilitowanie krzywdy, jaką strona poniosła w wyniku przewlekłe prowadzonego postępowania, a w konsekwencji przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją - przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego (por. post. SN z dnia 12.06.2012 r., (...) 21/12). Służy temu stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu (art. 12 ust. 2 ustawy) oraz możliwość zalecenia podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 12 ust. 3 ustawy).

Przepis art. 2 ust. 2 ustawy określa okoliczności decydujące dla stwierdzenia, że w sprawie doszło do przewlekłości postępowania przygotowawczego. Należą do nich terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez prokuratora w celu zakończenia postępowania przygotowawczego, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawiloci, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygnięte w niej zagadnienia oraz zachowanie się stron postępowania, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (por. post. SN z dnia 13.11.2014 r., (...) 225/14). Obiektywne kryteria terminowości i prawidłowości czynności prokuratora powinny być oceniane każdorazowo w odniesieniu do specyfiki i indywidualnego układu okoliczności danej sprawy (por. post. SN z dnia 12.03.2013 r., (...) 1/13). Ocena, czy w sprawie doszło do przewlekłości nie powinna ograniczać się do upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącego, lecz stanowić wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego dla

podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami, przewidującymi zachowanie określonych procedur (por. post. SA we W. z dnia 16.04.2014 r., II S 17/14, post. SA w K. z dnia 4.12.2013 r. V S 83/13). Charakter sprawy, stopień jej faktycznej i prawnej zawichości związany jest ze stopniem obszerności i skomplikowania stanu faktycznego sprawy. Taka zawichość może usprawiedliwiać długotrwałość postępowania. Dotyczyć to będzie spraw, w których istnieje konieczność przeprowadzenia licznych dowodów, a czynności procesowe będą podejmowane przez prowadzących postępowanie przygotowawcze, również w drodze pomocy prawnej. Zatem stwierdzenie przewlekłości w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez prokuratora, uwarunkowane jest oceną obiektywnej sprawności postępowania prokuratora podjętego w indywidualnym układzie okoliczności faktycznych i prawnych. Wskazane warunki prawne limitowały rozważania Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu nad trafnością wniesionej skargi na przewlekłość postępowania przygotowawczego prowadzonego w sprawie Prokuratury (...) pod sygnaturą (...).

Przechodząc do analizy zasadności skargi należało w pierwszej kolejności odnieść się merytorycznie do jej zasadniczego zarzutu kwestionującego prawidłowość i terminowość postępowania prokuratury. Skarżący zarzucił prokuratorowi nadzorującemu śledztwo, „przewlekłość” wskazując, że w sprawie nie zostały przeprowadzone żadne istotne czynności procesowe nadto, że po raz drugi doszło do zmiany osoby prowadzącej postępowanie a prowadzone śledztwo jest prowadzone rozwlekłe w sposób lekceważący stronę postępowania o czym świadczy dwukrotne odwołanie zaplanowanych czynności procesowych.

Szczegółowa analiza czynności podejmowanych w śledztwie Prokuratury (...) pod sygnaturą (...) prowadzi do stwierdzenia, że zarzut przewlekłości wymienionego postępowania jest zasadny. Zważyć należy, że określone w art. 297§1 KPK cele postępowania przygotowawczego nakładają na organy ścigania **obowiązek sprawnego działania** (Zob. K.Witkowska, Znaczenie szybkości postępowania karnego oraz koncentracji czynności procesowych dla realizacji celów i zadań procesu karnego, Prok. i Pr. 2009/3/75). Stosownie do art. 298§1 KPK, prokurator prowadzi lub nadzoruje postępowanie przygotowawcze, co czyni go odpowiedzialnym za realizację celów tego etapu procesu karnego. Przyjmuje się, że organy postępowania przygotowawczego powinny wykazać się szczególną aktywnością, gdyż na nich spoczywa obowiązek wszczęcia postępowania karnego w razie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa. Organy postępowania przygotowawczego mają obowiązek podjęcia maksymalnego wysiłku i wykonania w możliwie najkrótszym czasie niezbędnych czynności pozwalających na usunięcie wszelkich wątpliwości związanych z zaistnieniem czynu zabronionego (Zob. K.Witkowska, op. cit., s. 76).

Stwierdzić też należy, że pomimo długiego okresu prowadzonego śledztwa w sprawie nie poczyniono istotnych postępów w zakresie gromadzenia materiału dowodowego i dodać należy że nie istniały żadne obiektywne przeszkody do przeprowadzenia niezbędnych w tej sprawie czynności przesłuchania przede wszystkim osób z wiązaniem ze spółką (...) to jest jej prezesa A. M. (2) i P. M.. Zupełnie niezrozumiałe jest postępowanie w sprawie pozyskania dokumentów ze sprawy prowadzonej pod sygnaturą X GC 478/20. Sprawa ta jak wynika z informacji zawartej w aktach jest zakończona orzeczeniem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu sygn. akt I Aga 397/22, która aktualnie znajduje się w Sądzie Najwyższym w związku ze złożoną skargą kasacyjną, co powoduje że zarówno wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu jak również Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu zawiera pisemne uzasadnienie i nie ma żadnych przeszkód do pozyskania odpisu takiego wyroku z tych sądów (z systemu komputerowego). Nieudana próba przesłuchania wyżej wymienionych osób nie znajduje żadnego usprawiedliwienia, wobec tak znacznego upływu czasu.

Sprawa nie wydaje się szczególnie skomplikowana i zawila. Dotyczy przestępstwa oszustwa z art. 286§1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk oraz z art. 301§2 k.k. w zw. z art. 308 k.k.

W sprawie nie ujawniły się żadne faktyczne i prawne okoliczności wskazujące na ponadprzeciętną zawichość sprawy. Dodać należy, że zgodnie z art. 7 k.p.k. każdy organ procesowy (sąd, prokurator) dokonuje samodzielnie ustaleń faktycznych zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów i następnie dokonuje samodzielnej subsumpcji prawnej, w tym nie jest związany rozstrzygnięciami innego sądu lub organu. Oznacza to, że nie ma powodów do oczekiwania na ostateczne rozstrzygnięcie sprawy cywilnej/gospodarczej w postępowaniu X GC 478/20 przez Sąd Najwyższy.

Ocena podejmowanych przez prokuratora czynności procesowych nakazuje zatem uznać, że śledztwo nie jest prowadzone prawidłowo i sprawnie. Okres postępowania przygotowawczego w sprawie jest zbyt długi i wynika z zawinionej przez prokuratora przewlekłości postępowania. Upływ czasu związany z podejmowaniem przez prokuratora czynności procesowych zmierzających do uzyskania istotnych dowodów, a w końcowym efekcie podjęcia decyzji, co do sposobu zakończenia postępowania przygotowawczego, uzasadnia stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie.

Reasumując należy stwierdzić, iż przedstawione okoliczności wskazują, że długotrwałość postępowania przygotowawczego w sprawie jest wynikiem nieprawidłowego i nieterminowego wykonywania czynności procesowych (nieuzasadnionej przewlekłości).

Nieprawidłowy sposób gromadzenia dowodów w postępowaniu przygotowawczym stanowi podstawę do stwierdzenia, że w toku postępowania Prokuratury (...) pod sygnaturą (...) doszło do naruszenia prawa pokrzywdzonej do rozpoznania wymienionej sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (w rozsądnym terminie).

Mając na względzie, że sprawa ma znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się do wydłużenia czasu trwania postępowania oraz rażąco nieterminowość przeprowadzanych w sprawie czynności, powodującą zawinioną przez prokuratora przewlekłość postępowania, na podstawie art. 12 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki zalecono przeprowadzenie określonych czynności procesowych we wskazanym terminie, które powinny doprowadzić do możliwości podjęcia końcowej decyzji procesowej postępowania przygotowawczego. Nadto skarżącej należało też zwrócić wniesioną opłatę od skargi w wysokości 200 zł.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu orzekł, jak na wstępie.

Agata Regulska Jarosław Mazurek Bogusław Tocicki